

Št. 12.

Ljubljana, 16. rožnika 1893.

XXXIII. leto.

Vsebina. Šolska slavnost. — A. Koblar: V spomin tristoletnice zmage pri Sisku. — Lj. Stiasny: O ženski vzgoji v ptujih in domačih šolah. — Književnost. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

ŠOLSKA SLAVNOST ob tristoletnici zmage pri Sisku

dné 22. rožnika 1893, dopoldne ob 10. uri
v véliki dvorani filharmoničnega društva.

Vzpo red:

1. Rih. Wagner. **Vstop gostov** iz »Tanhäuserja«. Svira vojaška godba.
2. J. Himmel. **Molitev med bitvo**. Pesem Th. Körnerjeva, poslovenil Anton Funtek. Slovensko in nemško petje s spremljevanjem vojaške godbe.
3. **Mea Kulpa**. (22. rožnika 1593. leta.) Balada A. Aškerčeva. Deklamacija.
4. Ant. Foerster. **Danes je taisti dan**. (Slavnostne koračnice I. del.) Slovenska narodna pesem. Slovensko petje s spremljevanjem vojaške godbe. — V zvezi s tem:
5. Ant. Foerster. **Kranjska slavnostna koračnica**. (II. del.) Svira vojaška godba.
6. **Pesem od Dunaja**. (1683.) Slovenska narodna pesem. Deklamacija.
7. **Prinz Eugenius, der edle Ritter**. (1717.) Pesem Freiligrath-ova. Deklamacija. — V zvezi s tem:
8. **Prinz Eugen, der edle Ritter**. Nemška nar. pesem. Nemško petje s sprem. voj. godbe.
9. Ant. Foerster. **Oj stojaj, stojaj Beligrad**. (1789.) Slavnostne koračnice III. del. Slovenska narodna pesem. Petje s spremljevanjem vojaške godbe.
10. J. Schmidt. **Filipović-koračnica**. (1878.) Svira vojaška godba.
11. J. Haydn. **Cesarska pesem**. Slov. in nem. petje s spremljevanjem vojaške godbe.

V spomin tristoletnice zmage pri Sisku.

(Spisal A. Koblar.)

Mnogo nesrečnih dnij je s krvavimi črkami zapisanih v zgodovini naših pradedov zaradi silovitih turških napadov na slovensko zemljo. Izmed njih se pa lesketá slave in veselja dan, ki je napočil 22. junija l. 1593. Pod zidovjem Siska so ta dan Slovenci, združeni s Hrvati in Nemci, pokončali grozovite Turke ter tako ljubljeno Avstrijo, posebno pa našo slovensko domovino, obvarovali poturčenja. S ponosom se smemo ozirati letos, praznujóč tristoletnico zmage pri Sisku, na viteška dela svojih očetov in jim klicati: Slava! Ob enem nas pa njih vzvišena ljubezen do vere in domovíne vžigaj k posnemanju.

Prvotna domovina Turkov je bila srednja Azija. Od tod so se v 13. stoletji začeli seliti proti zapadu. Pod Osmanom I., po katerem se Turki imenujejo tudi Osmani, so si osnovali v začetku 14. stoletja samostojno državo, ki je naglo rasla. Stara in mogočna kraljestva so padala pred turškim mečem.

1389 Na dan sv. Vida l. 1389. so izgubili hrabri Srbi v usodni bitvi na Kosovem Polji svojo samostojnost. Končal je sicer v nji življenje krvoločni sultan Murat, a tudi blagi srbski car Lazar in neizmerno število njegovih junakov je izkrvavelo v ti strašni bitvi. Med bojem je Muratov sin, Bajazit I., kateremu so rekli „blisk“, besno mahal po kristjanih. Zato so se mu še na bojišči poklonili turški velikaši kot nasledniku padlega očeta.

Za časa bojevitiga Bajazita so se Slovenci prvikrat skusili s Turki v nesrečni bitvi pri Nikopolji l. 1396. Vedno bolj na široko so potem preplavalje turške čete Evropo. L. 1408. je začutila njih grozovitosti mila slovenska domovina. Najhujši udarec za krščanstvo je pa bil, ko se je zgodilo 29. maja **1453** l. 1453 to, kar so se že davno vsi bali. Turki so vzeli tačas pod Mohamedom II. veličastno mesto Carjigrad in je napravili za stolno mesto svojega cesarstva. Sneli so s cerkve sv. Sofije svetli križ in nataknili polumesec — znamenje mohamedanstva.

Za naše kraje je postala Bosna ono gnezdo, iz katerega so se vsipali turški roparji in požigalci na slovenska tla. Včasih ni minulo leto, pa so vnovič kazala poteptana polja ter popaljene cerkve in vasi sledove turških kopit. **1472** Hudo so se prestrašili Ljubljjančani l. 1472., ko so jim postavile turške čete tri tabore pred mestom: prvi je stal na Poljanah, drugi v Šiški in tretji v jami za sv. Krištofom. Grozovito so divjali Turčini po mestni okolici in požgali staro šentpetersko cerkev, ki je stala zunaj mestnega ozidja. Radi bi bili poklali po Ljubljani nedolžne otročiče, mladeniče in device odvedli v sužnost in požgali mesto. A topovi z Grada so jih odpodili. V spomin na to rešitev so hodili Ljubljjančani pozneje vsako leto na velikonočni ponedeljek popoldne v sprevedu iz cerkve sv. Petra k sv. Krištofu. V „turški jami“ za cerkvijo, kjer je sedaj pokopališče, so po sprevedu napravljali veselico mestni mladini. V spomin na to, da so nekdamj ondi na Turke letele krogle, so metali meščani med veselo mladino jabolka in pomeranče. V spomin na lakoto pa, ki je nastala v mestu vsled osem dnevnega obleganja, ohranila se je po starih ljubljanskih hišah navada, da jedó na veliko noč za prikuho repine olupke, „alelujo“.

Še mnogo več turških napadov je pa pretrpela kranjska dežela v teku 16. stoletja. Leto za letom so včasih kresovi in streli topičev z določenih krajev naznanjevali prestrašenim prebivalcem, da je krvoločni Turek zopet pridrl čez deželno mejo pri Metliki, ali pri Kočevji, ali pri Krasu.

Ne samo slovenske dežele, ampak vso Evropo je obletel nepopisljiv strah pred Turki, ko je bila krščanska vojska dné 29. avgusta 1526 razbita pri Mohači. Sultan Soliman je prignal na Ogersko 300.000 mož. Med njimi je bilo mnogo janičarjev, t. j. poturčenih mladeničev, katere je bil naropal po krščanskih deželah. Imel je seboj tudi 300 topov. Ogerske vojske je le 28.000. Vname se boj. Strahovito pokajo topovi in puške. Gost oblak smodnikovega dima pokriva ravan. Neka junaška četa Ogrov sklene, preriti se z mečem v roki do sultana. Druga vojska pritisne za njo. A premalo jih je nasproti taki sili. Mogočna turška armada jih obkoli in popolnoma zmane. 20.000 kristjanov, med njimi cvet ogerskega plemstva in duhovščine, pokriva bojno polje. Turški veliki vezir je nataknil po zmagi okrog svojega šotor na kole 135 glav, katere je porezal od ubitih imenitnih premagancev, namreč od 7 škofov, 28 velikašev in 100 plemenitnikov ogerskih. Ludovik II., zadnji samostojni kralj Ogerske, se je hrabro bojeval v ti bitvi in bil ranjen. Golo življenje si je sicer še rešil iz boja, a precej potem ga je zadela nesrečna smrt. Ko jaha proti Pečuhu se mu izpodtakne konj pri skoku čez neko vodo in se pogrezne s kraljem vred v globoko blato na bregu reke. Še le čez dva meseca so zasledili kraljevo truplo in je s častjo pokopali.

Po tej zmagi je sultanu Solimanu zrastel pogum. Čez tri leta se vzdigne z vso vojsko nad Avstrijo. 7. septembra vzame Budo in 14 dnij pozneje že oblega Dunaj. Menil je, da gotovo pride konec avstrijski državi, ako bi vzel stolno mesto. Veliko kranjskih vitezov je pokazalo izredno junaštvo pri brambi Dunaja. Ivan Turjaški je celo daroval življenje. Najbolj se je odlikoval Kranjec Ivan pl. Kacijanar, katerega so že poprej v bojih po Ogerskem občudovali zaradi razumnosti, poguma in kralju Ferdinandu udanega srca. Dunaj ima v ti nevarnosti le 16.000 brambovcev in 72 topov, sovražnikov pa stoji pred mestom nad 300.000 s 400 topovi. Važna „koroška vrata“ dunajskega mesta se izročé v varstvo Kacijanarju. V ta vrata se najbolj ljuto zaganjajo Turki. Srečno odbije Kacijanar prvi napad dne 9. oktobra 1529. l. Čez tri dni ga Turki napadejo v drugič, toda plačati morajo predrznost z 1200 mrlič, ki polnijo jarek pod mestnim obzidjem. Neustrašeno vsprejme Kacijanar tretji naskok dne 12. oktobra in ga odbije. Drugi dan pa plane sam s svojo posadko iz mesta, poseka mnogo Turkov in zapodi ostalo vojsko v beg proti Ogerski. Preden se poslovijo od Turčinov na ogerski meji, jih pobije še 5000. Žal, da je sreča temu junaku zatonila pri Osjeku l. 1537. Vojaki so ga sramotno zapustili in moral je bežati. Obdolžili so ga celo izdajalstva, in 27. oktobra 1538 ga je grof Nikolaj Zrinjski prebodel pri neki gostiji sredi prijaznega pomenka. Britko je pogrešala v poznejih letih Avstrija tako zvestega sina in čvrstega junaka, kakor je bil Kacijanar na Dunaji.

Čudna so pota previdnosti božje! Pri Osjeku so bili Turki vzeli Kacijanarju velik top, imenovan Kacijanarica. Ravno na tem topu so Turki l. 1566 grofu Nikolaju Zrinjskemu, ki je kakor lev do zadnjega izdiha proti njim branil trdnjavo Siget, odsekali glavo od trupla. Med obleganjem je umrl pod Sigetom tudi kruti Soliman.

Še bolj občutljiva škoda je zadela Slovence, ko jim je padel dne 22. septembra 1575 v bitvi pri Budački poleg Friderika Višnjegorskega in drugih kranjskih vitezov tudi razumni vojvoda in najslavnejši junak svojih časov, namreč Herbart Turjaški. S peščico svojih ljudij se je ustavil 12.000 Turkom, katere je vodil Ferat-beg, paša bosenski. Videč, da ne more zmagati, sklene rajši umreti, kakor pa podati se. Svoje rdeče banderce z podobno vzveličarjevo visoko vihteč, zaleti se med sovražnike. Na desni, na levi cepajo neverniki. Toda preveč jih je; kmalu pade banderce, pade Turjačan sam in vsi njegovi tovariši. Samo pet častnikov, trije trobeci in dvajset vojakov, katere so posamez peljali sultanu v Carjigrad kazat, je živih prišlo Turkom v pest. Vsa Ljubljana je točila solze, ko so pripeljali Herbartovo truplo brez glave v cerkev sv. Elizabete pred špitalski most. Glavo so mu bili sneli Turki in potegnili kožo raz-njo. Bosenski paša je poslal nagateno glavo sultanu v Carjigrad kot znamenje zmage. Turjaškega rodbina je pozneje kupila za drag denar glavo od Turkov in jo hranila z glavo Višnjegorskega v spomin potomcem na svojem gradu Turjaku. Njegovo veličastvo cesar Franc Jožef I. je pa branitelju domovine Herbartu Turjaškemu ukazalo postaviti lep marmornat spomenik v c. kr. arzenalu na Dunaji.

Vse krščanstvo je v dolgih mukah, katere je trpelo, sklepalo roke in goreče prosilo Boga zmage nad Turki. Španija, Benetke in sami sv. Oče pa ukažejo nabirati ladij in pomorščakov, da bi ukrotili Turka na morji. Dne 7. oktobra 1571 si pri Lepantu sovražno nasproti priveslata krščansko in turško brodovje. Zjutraj ob osmih natakne admiral krščanskega brodovja, Don Juan Avstrijski, na svojo ladijo sveti prapor, in pogumni klici: „v boj, v boj!“ zadoné do neba. Kristijani kličejo na pomoč Marijo Devico, Turki pa svojega preroka. Mogočna nebeška gospa izprosi zaželjeno pomoč. Zmagal je sveti križ nad polumesecem. Prištevati se sme ta bitva najstrašnejim, kar jih je kedaj bilo na morji. 210 turških ladij so naši vzeli ali pa potopili, le 40 jih je ubežalo. Na vzetih ladijah so dobili kupe zlata in 12.000 krščanskih vjetnikov, ki so bili z železjem prikovani na veslarske klopi. Zmagani so bili tedaj Turki, o katerih se je sploh menilo, da so nepremagljivi.

Tudi od strani Slovencev in Hrvatov je prišel Turkom vračilni dan, namreč v bitvi pri Sisku na dan sv. Ahaca l. 1593. Bosenski paša Hasan, ki je iz kristijana postal strašen turški krvolok, je že l. 1591. poskusil vzeti siseško trdnjavo, a brez uspeha. Vnovič jo obleže meseca junija l. 1593. Poveljnika v Sisku sta zagrebška kanonika Blaž Gjurak in Matej Fintić. Iz mestne okolice sklicujeta može in mladeniče, jih vadita v orožji in utrjujeta trdnjavo. Toda, kaj hočeta! Vseh brambovcev imata samo 300 mož. Zaslomba je le močna kula ob Kolpi pred mestom. Hasan naredi čez Kolpo tako širok most, da lahko jaha po njem šest konjikov vstric. Iz Banjeluke je pripeljal Hasan nad 40.000 vojakov in mnogo velikih topov, med njimi strašno „Kacijanarico“ in dolg top iz Krupe. Dne 15. junija začne streljati na Sisek od treh strani. V ti nevarnosti zapové nadvojvoda Ernest, da naj mahoma odrinejo vse avstrijske vojske, ki stojé na Krajinah, proti Sisku in odpodé Turka. Pod generalom Rupertom Eggenbergom, ki je pokazal vojno izkušnost že v belgiških vojskah, se zbirajo v Zagrebu nemški polki in Slovenci iz Štajerske, na povelje hrvatskega bana Tomaža Erdediya pa plemstvo in brambovci iz vse hrvatske kraljevine. Naglo se odpravijo čez novi savski most proti

Turkom. V Turopolji nad Siskom jih že pričakuje glavni poveljnik Slovencev, junak Andrej Turjaški, s karlovško posadko ter kranjskimi in koroškimi brambovci. Poveljniki so Krištof Obručan, Žiga Paradajzar, Štefan Blagaj in Jakob Prank. Njim se pridruži „jaki“ Adam Ravbar s četo kranjskih vitezov na konjih. Vse krščanske vojske je le 4000, toda brez strahu stopa v boj, zaupajoč na božjo pomoč.

„Turka bomo pozobali,
Kakor da bi črešnje brali;
Pred miru ne bomo dali,
Kakor ga ob tla ne djali!“

Turške krogle padajo na Sisek kakor toča. Mrtev obleži kanonik Fintić in 12 vojvod. Tudi Gjurak je že težko ranjen. Prikipela je do vrha nevarnost, da pade trdnjava. 22. junija zgodaj zjutraj prileti iz mesta sel in zakliče krščanski vojski: „Ako danes ni pomoči, jutri pade Sisek“. Generali se posvetujejo, kaj bi storili. Nekateri menijo, da naj se počaka, ker je Turkov prevelika truma. Andrej Turjaški pa vstane in reče pogumno: „Ne glejmo na sovražnikov število, Bog nam bo pomagal!“ Na te vspodbudne besede se vsi odločijo za napad. Trije glavni načelniki, Turjaški, Eggenberg in ban, razporedé svoje čete in odrinejo nad sovražnika. Zvorniški vojvoda Memi-beg prvi naznani Hasan-paši, da se čujejo glasovi trobent. „Kaj je to?“ vpraša Hasan izdajico Belojeviča, ki sedi poleg njega. „Gotovo pride kdo od bana vznemirjat tabor“, se glasi odgovor. Kmalu nato prinese glasnik naznanilo: „Slišijo se bobni in vidijo gjaurske zastave; cela vojska gre!“ Hasan zbere naglo 20 tisoč najboljših vojakov, po večini konjikov, in jo udari ž njimi iz tabora čez most nad kristijane. Drugo vojsko pa pusti v taboru pod poveljništvom Kurt-bega in Opert-bega. Na ravni med rekami Sava, Kolpa in Odra blizu Siska trči naša vojska ob turško. Ura kaže deset dopoldne. „Kako bo?“ vpraša Hasan turškega duhovna. „Slabo!“ mu ta odgovori. Hrvatski ban se s svojim krdelom prvi zakadi v Turke, a potisnejo ga nazaj. Ko pa pridejo Turki do slovenskih čet, vname se najbolj srditi boj. Kmalu posadé naši strelci mnogo Turčinov raz konje. Ko še Adam Ravbar s kranjskimi vitezi napade turško vojsko od strani, spusti se ista v obupni beg proti mostu. Načelnik Turjaški, to videč, ukaže stotnikoma Blagaju in Pranku, naj skočita s svojimi arkebuzirji (tako so se imenovali njih vojaki po dolgih puškah arkebuzah, katere so nosili) k mostu in ga zastavita, da ne bodo mogli Turki čez vodo. Zastonj se ljuto boré janičarji, ko je na levem krilu njihove vojske že velikanska zmešnjava in vse beži. Ker Turki ne morejo čez most, začno skakati v vodo, da bi preplavali reko. Tudi pašo Hasana zavlečejo v Kolpo. A voda je pregloboka in zmešnjava toliko, da Turki drug drugega tlačijo pod vodo. Napravi se tedaj grozna slika. Vse se potaplja, ljudje in konji. Kolikor je Kolpa široka in kakor daleč nesó oči na daljavo, povsod se zibljejo po vodi doli turški mrliči med konjskimi glavami. Kaj tako strašnega še ni videla Kolpa. Nekdaj se je Hasan norčeval iz katoliških duhovnov, ki molijo pri sv. maši „Mea culpa“, rekoč „Mea Kulpa“ — „moja bo reka Kulpa in ne vaša“, sedaj pa vlečejo njega mrtvega iz Kolpe, za njim pa še celo vrsto najimenitnejih turških velikašev. Tu ležé mrliči, nekdanji živi strahovi krščanskih dežel, namreč: zraven Hasana njegov brat beg cerniški, beg iz Orehovice, beg iz Požege, Memi-beg iz Zvornika, njegov sin Ibrahim-beg iz Like, sin sultanove

sestre Mehmed-beg iz Hercegovine itd. Vojin Belojevič, izdajalec kristijanov, je prejel zaslužen plačilo. Tudi on leži med turškimi mrličmi. Od 20 tisoč Turkov, kar jih je Hasan pripeljal v boj, se jih je rešilo le poltretji tisoč. Vsi drugi so ostali na bojišču, ali pa so potonili.

Kristijani so izgubili le malo vojakov, dobili pa velikanski plen v obojnem turškem taboru, namreč 9 velikih topov, med njimi Kacijanarico, vse turške zastave, zlatnino, bisere in 2000 konj. Andrej Turjaški in uskoški stotnik Peter Erdedi sta pokopala Hasanovo truplo na lepem kraju pri Sisku, in iz njegovega plašča so naredili mašni plašč, kateri se še sedaj rabi na dan sv. Ahaca pri sv. maši v ljubljanski stolni cerkvi. Veselja zaradi zmage pri Sisku ni mogoče popisati. Vse je hvalilo Boga in čestitalo našim junakom. Cesar Rudolf II. je poslal Andreju Turjaškemu zlato ovratno verižico, sveti Oče Klemen VIII. pa mu je izrekel v lastnoročnem pismu občudovanje in zahvalo, da je bil zmerom prvi: pri posvetovanju z besedo, na bojišču pa s pestjo. V spomin na to zmago so dali deželni stanovi (tedanji deželni zbor) iz vzbočenega bakra zgotoviti slikano podobo bitve pri Sisku, ki visi še dandanes v deželnem muzeji.

1683 Turška moč je sicer pešala, vendar so morali Dunajčani še jedenkrat videti veliko turško vojsko pred svojim mestom. Pripeljal je veliki vezir Kara Mustafa v spomladi l. 1683. okoli 300.000 Turkov skozi Ogersko in oblegel Dunaj. Kranjci pošljejo slavnega zgodovinarja Valvasorja s 400 strelci na Štajersko, Dunaj pa gre braniti več kranjskih plemenitnikov. Cesar Leopold I. postavi grofa Starhemberga za poveljnika glavnemu mestu. Brž se popravijo zidovi, in posadka naraste do 22 tisoč mož. 14. julija se utabori turška druhal okoli mesta v 25 tisoč šotorih in sproži prvokrat topove. Od vseh strani lete krogle proti visokemu zvoniku sv. Stéfana. Osem tednov odbija hrabra posadka napade in zazidava po noči luknje v zidu. Turki divjajo po okolici in napadajo tudi mesto vedno hujše. O pravem času še pride rešitev. V nedeljo dne 12. septembra zagledajo Dunajčani, da jim hiti cesarska in poljska vojska na pomoč. S svetim navdušenjem udarijo skupno na nevernike. Najlepši izgled junaštva je poljski kralj Sobieski sam, ki ne neha mahati z mečem, dokler ni dovršena krvava igra. Ob šestih zvečer je zmaga kristijanov gotova, in Dunaj je rešen. Med sobojevniki se je prvokrat odlikoval slavni, takrat še le dvajsetletni princ Evgen. Dvajset tisoč Turkov leži mrtvih okrog mesta, drugi pa bežé. Zmagovalci se razveselé bogatega plena, katerega najdejo v turškem taboru. Cenili so ga na 10 milijonov goldinarjev. Med plenom je bilo posebno veliko kave. Te je nakupil zelo spretni in drzni cesarski ogleduh Poljak Kolšicki, ki je kot plačilo za svoje velike zasluge dobil pravico odpreti na Dunaji prvo kavarno. V spomin na to stisko jeli so turški pekarji v podobi polumeseca peči kruh, ki ga še dandanes poznamo pod imenom rožičkov ali „kifeljcev“.

Vedno močnejše je strahoval Turke krščanski meč. Deželo za deželo je **1686** reševala Avstrija iz rok nevernikom. L. 1686 so cesarski vzeli Turkom Budo, **1697** enajst let pozneje pa jih je Evgen popolnoma potolkel pri Zenti, ter tako pribojeval cesarju Leopoldu celo Ogersko, katero je sicer podedoval, pa ne v last dobil njegov prednik Ferdinand I. po smrti svojega svaka pri Mohači. **1717** Dne 17. avgusta 1717 je vzel princ Evgen Turkom Beligrad, ki ga je pa Avstrija pozneje zopet izgubila. Zato je morala še enkrat:

„Pod gradom teči rdeča kri,
Da b' gnala mlinske kamne tri“.

Dné 9. oktobra 1789 je Lavdon zopet vzel glavno mesto sedanje srbske 1789
kraljevine Turčinom iz rok. Ob začetku boja bilo je v Ljubljani sv.
rešnje telo na cesar Jožefovo povelje tri dni izpostavljeno; ko se je pa zvedela
novica o zmagi, bilo je mesto dva večera razsvetljeno. Stal je naskok na
Beligrad Kranjce veliko krvi. Okrog Belega Grada počivajo kosti mnogih
kranjskih vitezov in vojakov domačega polka. Njih slavna dela pa stojé za-
pisana v zgodovini in gotovo tudi pri Bogu, ker so se borili za zmago krščanstva
nad nevero.

Kako se je vse izpremenilo čez 300 let! Nekdaj so zatrepetali Slovenci,
ko so zaslišali besedo Bosna, ker so se spomnili na njenega gospodarja, gro-
zovitega Hasana. Dné 29. julija 1878 je pa avstrijska armada pod poveljstvom 1878
generala Filipoviča prestopila mejo te dežele in v kratkem času zasedla
vso Bosno in Hercegovino. Kranjski vojaki so mnogo pripomogli, da so
prišli v našo oblast tisti kraji, kamor je nekdanj Hasan-paša vlačil zapirat njihove
pradede. Sedaj se tudi te deželi radujeta milega vladanja avstrijskega cesarja.
Začetek tem srečnim uspehom je pa napravila nepozabljiva zmaga, katero so
priborili slavni junaki pod Siskom pred 300 leti.

O ženski vzgoji v ptujih in domačih šolah.

Zato nekatere države skrbijo, da se izo-
brazijo deklice v raznih strokah, da se
torej morejo neomožene primerno preživeti.

Tako je bilo že l. 1871. v Švediji —
ženskem Eldoradu — v trgovini in obrtu
4055 žensk nameščenih, a več ko polovica
2675 je samostojno opravljalo posle, 504 so
bile samostojne posestnice prodajalnic in
obrtinij. Razven tega je znaten broj žensk
služboval v različnih društvih, kjer so
imele plače od 800—2000 dolarjev.

Amerika, Francija in Holandija imajo
učiteljice tudi v srednjih šolah. Švedija,
Holandija in Nemčija imajo ženske far-
macevte. V Avstriji pa jih je največ pri
pošti in brzojavu.

V Bosni imajo žensko doktorico medi-
cine. Isto tudi v Rumuniji. V Stockholmu

pa predava celo na vseučilišči Kovaljska,
katera si je priborila prvo nagrado akade-
mije znanosti v Parizu in sicer iz mate-
matike, a na nekaterih drugih vseučiliščih
imajo že ženske docente.

Vsled tega je sedaj lepo število sluša-
teljic na raznih vseučiliščih. — Svobodna
Švica je prva dovolila l. 1864/5, da po-
sliša jedna Rusinja na vseučilišči v Zü-
richu na medicinski fakulteti. L. 1872. je
bilo tam že 62 slušateljic. L. 1869. je bila
jedna slušateljica v Edinburgu na Škot-
skem, a dan danes so jim otvorjena tudi
druga vseučilišča na pr. Dunaj, Černovice,
Petrograd itd.

Oglejmo si žensko vzgojo v Avstriji.

Dekliške šole v Avstriji l. 1890.

Dežela	Javne šole		Zasebne šole		Skupaj	
	moško vodstvo	žensko vodstvo	moško vodstvo	žensko vodstvo	v številu	v %
Avstrija p. Anižo	31	—	1	16	48	5·4 ⁰ / ₀
Avstrija n. Anižo	7	8	—	10	25	2·8 ⁰ / ₀
Salcburško	2	—	—	12	14	1·5 ⁰ / ₀
Predärlberško . .	—	2	—	7	9	1 ⁰ / ₀
Tirolsko	6	53	1	23	83	9·2 ⁰ / ₀
Štajersko	21	14	—	26	61	6·9 ⁰ / ₀
Koroško	1	2	—	6	10	1·1 ⁰ / ₀
Kranjsko	5	6	—	7	18	2·1 ⁰ / ₀
Primorsko	11	28	1	11	51	5·6 ⁰ / ₀
Dalmacija	2	15	—	5	22	2·5 ⁰ / ₀
Češko	206	22	—	31	259	29·4 ⁰ / ₀
Moravsko	75	2	2	25	104	12 ⁰ / ₀
Šlezija	10	1	2	16	29	3·3 ⁰ / ₀
Galicija	9	67	6	54	136	15·5 ⁰ / ₀
Bukovina	9	5	1	—	15	1·7 ⁰ / ₀
Skupaj .	395	225	15	249	881	—

Ta statistika je vendar nepopolna, kajti dočim so na Kranjskem, Tirolskem itd. dekliške šole večinoma dvo- ali trirazredne, so iste v drugih deželah n. pr. na Češkem, Moravskem, Niže-Avstrijskem itd. večinoma 5—8 razredne.

Na zelo visoki stopinji je ženska vzgoja med Čehi. Češko šolstvo je opisal „Popotnik“. Omeniti mi je samo, da ima ženska gimnazija šest razredov ter da se je govorilo v državnem zboru o zadnjem času o tem, da bi imele dijakinje po dovršenem šestem gimnazijalnem razredu v lekarnah iste pravice ko moški.

Na visoki stopinji je ženska vzgoja tudi med Hrvati. Ženski licej in žensko strokovno šolo, kateri sta bili otvorjeni z letošnjim šolskim letom, je opisal „Učit. Tovariš“. Razven tega je na Hrvaškem 6 višjih dekliških šol, na katerih slušbuje mimo učiteljev 29 učiteljic, a obiskuje jih

1143 učenk. Učiteljic je na Hrvaškem 598, mimo 1399 učiteljev.

Ljudsko šolstvo v Galiciji je še na nizki stopinji, zato tudi ženska vzgoja. Deških meščanskih šol še ne dobiš, pač pa je ondi 5 dekliških meščanskih šol, namreč 4 v Lvovu, a jedna v Krakovu. Prva dekliška meščanska šola ima 4 nadaljevalne tečaje za trgovstvo, gospodinjstvo itd., a meščanska šola v Krakovu 3 nadaljevalne tečaje. Javnih ljudskih dekliških šol je 76 med temi dve 8 razred., dve 7 razred., deset 6 razred., petnajst 5 razred.; zasebnih dekliških šol je do 60 med temi sedemnajst 8 razred., dve 7 raz., osem 6 razred., tri 5 razred. Ženska učiteljišča s poljskim učnim jezikom so tri, namreč v Lvovu, Krakovu ter v Przemyslu.

Oglejmo si žensko vzgojo na Kranjskem.

Na Kranjskem so sledeče javne dekliške šole: c. kr. žensko učiteljske v Ljubljani, c. kr. obrtno-strokovna šola za umetno vezenje in šivanje čipek v Ljubljani ter 10 občnih ljudskih šol, namreč: 8 razredna mestna dekliška šola v Ljubljani, 5 razredna mestna nemška dekliška šola v Ljubljani, 4 razredni dekliški šoli v Idriji in v Kranji, 3 razredne dekliške šole v Kamniku, v Kočevji in v Novem Mestu ter 2 razredne dekliške šole v Ribnici, v Tržiči in v Vrhniku. Razven tega so posebni dekliški oddelki v Črnomlju, Metliki in Postojini.

Privatnih dekliških šol je 12, namreč v Ljubljani: višja gospodinjstva šola pri mm. Uršulinkah, nadaljevalna šola gospe Huth, nadaljevalna šola gosp. Rehn, 8 razredna vnanja ter 8 razredna notranja dekliška šola pri mm. Uršulinkah, 8 razredna dekliška šola gospe Huth; 6 razredna notranja in 5 razredna vnanja dekliška šola mm. Uršulink v Škofji Loki, 3 razrednica šolskih sester Notre Dam v Trnovem, 3 razredna dekliška šola v ženskem sirotišči v Ljubljani, dvorazredni dekliški šoli šolskih sester v Repnjah in Šmihelu pri Novem Mestu. (Dalje prih.) **Lj. Stiasny.**

Književnost.

Kmetijsko gospodarstvo. Učna knjiga za kmetijske šole, ob enem priročna knjiga za praktične gospodarje. Spisal Viljem Rohrmann, pristav deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu. Celje 1893. I. Tiskal in založil Dragotin Hribar. Str. 130. Cena 50 kr., po pošti 55 kr. — Knjiga je razdeljena na štiri poglavja, katera razpravljajo I. Sredstva za kmetovanje. II. Uredba gospodarstva. III. Cenitev gospodarstva. IV. Kmetijsko knjigovodstvo. — Ta knjiga je zelo važna ne le kot šolska knjiga, ampak še bolj kot priročna knjiga za gospodarje. Mnogo se je že pisalo o pravilnem in uspešnem gospodarstvu, toda doslej so vsi spisi koristili malo, največ vsled tega, ker niso skupaj ali pa vsaj jednotni. Prehitro nazadujoče kmetijstvo potrebuje izdatne pomoči, da ne postane gospodarska beda splošna. Vse pomoči deželne in državne ne bodo odpomogle, da kmet v gospodarstvu ne napreduje. Kdor ne napreduje, je uničen. Pravijo sicer, da se kmet ne nauči dobro kmetovati iz knjig. Sevé, za plugom bode moral še vedno hoditi, toda gospodariti se nauči bolje in previdneje. Knjiga ga seznani s sredstvi, s katerimi si zboljša opešano polje, z boljšimi semeni in načini sejanja in gnojenja. Ljudje se le preradi drže starega kmetijstva in

starega sejanja. Po naši — ne strokovnjaški sodbi — je knjiga dobra in bode koristila mnogo, ako pride ljudem v roko. Tu imajo čitatelji lepo priliko razširiti jo med beročimi kmeti in marsikateremu učitelju bi prišla prav, svetoval bi vsaj lahko kakemu takemu, ki sam ne zna brati. Tudi šolske knjižnice ne smejo biti brez te knjige. Posojuje naj se vsaj učencem ponavljalne šole. Knjigo priporočamo.

Ljubezen do mamice. Povest za mladino. Spisal Josip Matéjev. V Ljubljani. Izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“. 1893. Str. 74. Cena 25 kr., nevez. 20 kr. — Ko sem prečital to povest, spoznal sem, da je njen junak pokojni gribeljski učitelj, moj bivši sošolec Peter Kambič. Morda se motim, toda vsak, ki je poznal njega in prebere to povest, mora reči: „Dá, to je on; prav tak je bil!“ Z veliko pazljivostjo sem prečital povest do konca. Živo je opisana ljubezen do matere, njegova pobožnost in udanost in kar se zgodi takó poredkoma: o učiteljskem stanu je pisano spoštljivo. (Zato pa naj nihče ne misli, da je neznani pisatelj morda učitelj.) Naj bi našla povest mnogo, mnogo čitateljev! Slavní naši šolski družbi pa moramo biti hvaležni, ker nam podaja v svoji knjižnici tako izbrano berilo za našo šolsko mladino.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. Okrajna konferencija učiteljstva slovenskih in slovensko-nemških ljubljanskih ljudskih šol je dné 28. t. m. Poleg običajnih toček je na dnevnem redu: 1.) Zavetišče npravno-zanemarjenim šolskim otrokom v Ljubljani, poročilo g. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika nadučitelja A. Žumra. 2.) Kako

je postopati učitelju, da doseže učni smoter pri splošnem pouku v naših petrazrednicah in osemrazrednicah na podstavi sedanjega učnega črteža, poročilo g. učitelja J. Dimnika.

Dné 30. t. m. pa je konferencija učiteljstva nemških ljubljanskih ljudskih šol, pri kateri poroča gosp.

učitelj A. Maier o pouku o domovinoslovji in gđe. učiteljica E. Raunacher o nemškem slovničnem pouku in Lehmannovih slovnica.

Iz Postojne. Te dni sta se razposlali vsem šolskim vonstvom dve okrožnici. Prva vabi k okrajni učiteljski konferenciji, koja bode dné 5. mal. srpana t. l. v Postojni. Razven običajnih toček sla na dnevnem redu velezanimivi razpravi: 1. Potreba in zgodovinski razvoj nazornega nauka. Kako in koliko naj se ga poučuje na najnižji stopinji ljudske šole. Poročevalec: g. učitelj Fr. Verbič iz Slavine. 2. Kako je gojiti slovniški pouk, da bo trajna in zanesljiva podlaga pravopisu in spisu? (Določiti je poschej, v koliko naj se pri istem uporablja sam razum, v koliko tudi mehaničen spomin.) Poročevalec: g. učitelj K. Wider iz Vipave.

Opozarjam posebno na dostavek v vabilu glaseč se: Da bode debata živahnejša, naj vsak ud konferencije posamezni točki dobro premisli. Samostojni nasveti imajo se vsaj 3 dni pred zborovanjem g. c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku naznaniti.

Pred konferencijo je ob 9. uri v dekanjsko-župni cerkvi tiha sv. maša, pri koji bode pel dobroznani, vrli Pivški kvartet.

Še drug izreden užitek se nam obeta. Čujemo, da nameravajo učitelji-tamburaši iz Vipavske doline tudi nas s svojim dovršenim igranjem iznenaditi.

Druga okrožnica odreduje, da je 21. rožnik t. l. pouka prost dan in se ima na ta dan praznovati škofovski jubilej sv. Očeta Leona XIII. — ič.

Iz kamniškega okraja. Letošnje uradno učiteljsko zborovanje bode dné 5. mal. srpana ob 8. uri dopoldne v Mengeši. Poleg navadnih toček je na dnevnem redu tudi: Razgovor o dosedanjih poskusih s pokončno pisavo, poročevalec g. Stiasny. — Stvarna obravnava povoljno izbrane realistične berilne vaje s pravico za spise (3. berilo); poročevalec g. Toman.

Iz Smlednika. Preveseli dan za šolsko mladež naše fare, pravim naše fare, kajti v naši fari se nahajajo tri šole in sicer doma, v Trbojah in v Pirničah, bil je na praznik Kristovega vnebohoda. Ta dan se je blagoslovila pirniška šolska zastava v tukajšnji farni cerkvi. Po mnogem trudu in velikih zaprekah, katere so se stavile g. učitelju Müllnerju, prišlo je končno vender le do blagoslovljenja. Koliko obrekovanja, hujskanja in skrbij je imel omenjeni gosp. učitelj prestati, ne bom pravil. A on le ni omagal, temveč držal se je krepko ter premagal vse ovire.

Vsa čast mu! Domenili smo se potem z našim g. katehetom o slavnosti blagoslovljenja, katero naj tu nekoliko popišem.

Zjutraj pred sv. mašo naznanil je gromoviti strel s topičem, da se bode danes v cerkvi godilo nekaj posebnega. In res, privrelo je dokaj ljudstva od blizu in daleč, a seveda največ Pirničanov. Drugi strel pa nam je naznanil prihod trbojske šolske mladine na čelu jim zastavonosec z jako lepo, tudi še le lansko leto napravljeno zastavo. Moško smo potem šli v cerkev vsak s svojo šolsko mladino in zastavo. Postavili smo se tako, da je bila blagoslovljenka v sredi. Po blagoslovljenji imel je č. g. katehet Košir slavnostni govor. Opozoril je otroke med drugim posebnost, na kaj naj jih zastava vedno spominja, predočil jim je zlasti podobi Marije in sv. Alojzija v zastavi. Priporočal in za vzgled postavil jim je angelskega mladeniča, naj bi tudi oni tako krščansko živeli, pridno se učili ter radi ubogali roditelje in učitelje, kateri se z njimi toliko trudijo. Pozabiti pa tudi ne smejo nikdar Marije. Ravno tako pa se danes spomnite pri daritvi sv. maše še dveh slavlencev in sicer sv. očeta papeža Leona XIII. in presv. cesarja Franciška Josipa I. Kakor sv. oče toliko skrbi za zveličanje naših duš, tako naš presv. vladar vedno in povsod skrbi za naš posvetni blagor. Končno sklene gospod svoj zanimiv govor s slovenskim geslom: „Vse za vero, dom, cesarja“. Na to se je zapela na koru pod vodstvom g. A. Sachsa cesarska pesem. Po slovesni sv. maši, med katero je bilo slišati vedno pokanje topičev, šli smo zopet paroma iz cerkve; otroci so šli domov, mi učitelji z g. katehetom pa smo se zbrali pri g. radučitelju, kojega gospa nam je postregla s kosilom in dobro kapljico.

Preostaja mi še popisati zastavo. Naročena je na Dunaji pri tvrdki Krickel & Schweiger, je trioglata in iz jako lepega belega damasta. V sredi na jedni strani je podoba Marije čistega spočetja, na drugi strani sv. Alojzija. Ob krajeh jo krasijo zlate „franže“ in konci je obešena zlata kvasta. Palica je iz naravnega javorovega lesa, v sredi s črno rozeto; vrhu pa je sulica. Jako fina in lepa sta modri in rdeči trak z napisom: „Sv. Marija in sv. Alojzij prosita za nas!“ Črke v trakovih so ročno delo z zlatom veziljene. Zastava na palici ni pribita, ampak le tako pritrjena, da se lahko proč vzame, kar je jako praktično za shranitev. S trakovi vred stane okoli 160 gld.

Končno bodi izrečena najtoplejša zahvala gospodoma učiteljema, g. učiteljici in zlasti g. katehetu za prijazno sodelovanje pri tej slavnosti. B.

Društveni vestnik.

Iz logaškega okraja. Kakor vsak človek rad po-
toži svoje reve in nadloge, ki mu težijo srcé, bližnjemu, kateri ga umeje; tako tudi učitelj rad razpravlja v tovariškem krogu svoje stanovske težave s prija-

teljskim razgovorom. Saj trpin trpina najlože razumeti more!

Da pa se skupno razmotrivanje skupnih teženj doseže, treba, da pride učiteljstvo večkrat v letu v

ožjo medsebojno dotiko. Zato pa skrbé poleg uradnih učiteljskih konferencij naša okrajna učiteljska društva, ki so se jela slednja leta povsod pri nas snovati.

Naše okrajno društvo „učiteljev in šolskih prijateljev“ (ustanovljeno 1887. l.) prav živahno deluje pod vrlim predsedstvom dolenje-logaškega nadučitelja gosp. Vojteh Ribnikar-ja. Največ po njegovim prizadevanji ustanovljeno društvo vsestransko uspešno deluje na korist šolstva tega okraja in povzdigo ugleda učiteljstva.

Ker veže več ali manj moralčna dolžnost učiteljstvo, da natančneje pozna svoj okraj in njega prebivalstvo, sklenilo se je, da društvo prireja svoja zborovanja na različnih krajih našega razsežnega okraja. Tako se je vršil lanskoletni občni zbor v Rovtahn nad Logatcem, a letošnji zboruje v dan sv. Cirila in Metoda na nasprotni strani okraja, namreč: v Babinem Polji. Po zborovanji obedujemo v bližnji Hrvatski, v Prezidu. Izlet obeta biti prav sijajen, vspored je zanimiv. Častiti tovariši in tovarišice ter šolski prijatelji iz okolice pa nam bodo: Dobro došli! P—š.

Iz logaškega okraja. Vabilo k šestemu glavnemu zborovanju „društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega“, katero se bode vršilo v Babinem Polji dne 5. mal srpana ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopji.

Vspored:

- I. Poročilo o društvenem delovanji.
- II. Poročilo blagajnikovo in volitev treh pregledovalcev računov.
- III. Volitev 5 udov v društveno vodstvo.
- IV. Določitev letnega doneska za prave in podporne člane.
- V. Razgovor o postavi nagrobnega spomenika rajnemu učitelju Fr. Schmidu v Žiréh
- VI. Razgovor o pozivu slov. učiteljskega društva v Ljubljani radi zgradbe učiteljskega doma.
- VII. Posvetovanje o izdanji zemljevida logaškega okraja.
- VIII. Posvetovanje o izdanji opisa znamenitih krajev logaškega okraja.
- IX. Kaj in kako naj bere mladina — poročla gosp. Janko Leban, nadučitelj v Begunjah.
- X. Nasveti in želje.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Vestnik.

Najvišje imenovanje. Presvetli cesar je imenoval voditelja deželne vlade kranjske, dvornega svetnika Viktorja barona Heina deželnim predsednikom v vojvodini kranjski.

Osobne vesti. G. Fr. Golmajer, nadučitelj v Loškem Potoku, stopil je zaradi bolehnosti v stalni pokoj, na njegovo mesto pride g. J. Bantan, nadučitelj v Dragatuši; g. Rudolf Završnik, učitelj v Olševku, imenovan je stalnim nadučiteljem na dvorozrednici v Predvoru; gđ. Frančiška Jugovic, začasna voditeljica štirirazredne deklešole v Kranji, imenovana je za stalno voditeljico in gđ. Klotilda Golf za stalno drugo učiteljico na tej šoli; gđ. Jožefina Schmiedt, učiteljica v Poljanah, bila je na svojo prošnjo vpkojena.

Frekvenca moških učiteljskih avstrijskih. Po frekvenci se moška učiteljska, katerih štejemo 42, razvrste tako le: Največ pripravnikov, namreč 235, ima češko učiteljske v Pragi; Komotau 220, Opava 210, češko učiteljske v Brnu 201, Litomerice 198, Dunaj 196, Freiberg 194, Sobeslav 193, Příbram 188, Budjevice 183, Teschen 175, Črnovice in Kutna Hora po 173, Krems 167, Linc 164, Kraljevi Gradec 162, Inomost 158, Gradec 156, nemško učiteljske v Brnu 156, Eger in Jičín po 151, Lvov 148, Trutnov 146, Olomuc 141, Tarnopol 136, Celovec 134, Solnograd 133, Rzeszow 132, Krakovo 127, Tarnow 123, Maribor 117, nemško učiteljske v Pragi 111, Koper 99, Stanislow 88, Ljubljana 86, Kromeriz 85, Bolcan 82, Borgo-erizzo 80, Rovereto 70, Reichenberg 39. Vsa učiteljska skupaj štejejo letos 5878 pripravnikov, lani 5702. V najvišji letnik se je vpisalo vsega skupaj 1371 pripravnikov, največ (61) na Dunaji, najmanj (13) v Bolcanu.

Ženska učiteljska avstrijska. Ženskih učiteljskih štejemo 18, in sicer: 9 nemških (deloma z obligatnim ali neobligatnim poukom v drugem deželnem jeziku);

češki (nemščina obligatna in neobligatna) 2; poljsko (nemščina obligatna) 1; poljski (nemščina in rusinščina obligatni) 2; slovensko-nemško 1; laško-nemško-slovensko (hrvaščina neobligatna) 1; hrvaško (laščina in nemščina neobligatni) 1; laško (nemščina obligatna) 1. Vpisalo se je v te zavode 2697 učenk, torej 41 več kekor lani. Posebej pa: v Krakovem 240, v nemško učiteljske v Pragi 237, v češko v Pragi 215, v Lvovu 203, na Dunaji (I. okraj) 191, v Inomostu in Brnu (češko) po 163, v Gorici 162, na Dunaji (VIII. ok.) 159, v Przemyslu 154, v Tridentu 150, na nemškem v Brnu 119, v Opavi 102, v Ljubljani 91, v Črnovicah 90, v Lincu 81 in v Dubrovniku 77. — Najvišji letnik šteje vsega skupaj 749 kandidatinj, največ (60) v Krakovem, najmanj (27) v Dubrovniku.

Literarna teža Jokaja. Nek statistik je izračunil, da je plodoviti madžarski romanopisec napisal vsega vkupe 70.816.464 črk, katere nastavljene za tisek tehtajo 35.550 kilogramov. Ako bi se te črke postavile druge poleg druge, bile bi dolge 1458 kilometrov, osemdesetkrat tako visoke kakor Eifflov stolp, a za njih prevažanje bilo bi treba dvanajst velikih tovornih voz.

Največjo anonco sveta ima pač lekarnar Julij Rosenfeld iz Našič. Na nekem zeleno obraščenem bregu ob ogerski državni železnici ima namreč iz rdečih pravilno nasajenih cvetlic narejeno naznanilo dr. Spitzerjeve obrazne pomade in neke druge paste za roke. To naravno naznanilo obseza 4 orale.

Nov Resseljev spomenik se bode odkril povodom stoletnice rojstvenega dne izumitelja parobrodkega vijaka. Kipar Cassin na Dunaji je izdelal namreč doprsni kip Resseljev po naročilu državnega gozdarskega društva in se bode po tem modelu izvršil bronasti kip, ki bode stal v botaničnem vrtu gozdarske akademije v Mariabrunnu.

Največja tiskarna sveta je vladna tiskarna v Washingtonu. Za njeno vzdrževanje se plača na leto povprek $3\frac{1}{2}$ milijona dolarjev in dela v njej 3100 oseb. V tem zavodu se izdelujejo vsa tiskarska in knjigovezna dela za obe zbornici ameriškega kongresa, za razna ministerstva in njih mnogobrojne urade, za zvezno vrhovno sodišče, za narodno knjižnico, skratka za vsa vladna dela, kar jih spada v tiskarsko in knjigovezno stroko. Koliko se porabi materiala, razvideti je iz nastopnega pregleda. Porabilo se je v minulem letu: 210.000 risov popirja, ki so veljali 100.000 dolarjev, 24.000 funtov tiskarskega črnila, 28.400 funtov lima, 14.000 funtov mila, 140 sodov moke, 6000 funtov pepelika, 6000 funtov niti, 4000 funtov cvrta, 4000 funtov glicerina, 4000 funtov antimona, 2000 funtov kositra, 1000 funtov plumbaga, 800 funtov peklenškega kamnja, 700 funtov voska, 3600 zabojev zlate pene, 40.000 funtov ruskega usnja, 4000 ducatov ovčjih kož, 4000 komadov knjigarskega sukna, 3000 funtov turškega safijan-usnja in 230 kvadratnih čevljev telečjega usnja. Vsa litografična, kartografična in jednaka dela se izdelujejo vsled pogodbe v Novem Jorku in v Filadelfiji in veljajo na leto 70.000 dolarjev. Za jekloreze plača se na leto 10.000 dolarjev.

Prenos smrtnih otankov Smetanovih. Dne 12. m. m. je minulo devet let, odkar je umrl slavni češki skladatelj, čegar dela so zdaj tako zaslovela tudi v nemškem svetu, ki jih je doslej preziral. Isti dan pre-

nesli se so njegovi smrtni ostanki na Višehradskem pokopališču iz dosedanjega groba v posebno rakev. Navzočni so bili sorodniki pokojnega, zastopniki češkega narodnega gledališča, „Umélecke besede“, češki skladatelji in deputacije raznih čeških dijaških društev.

Občini zbor banke „Slavija“ je bil dne 13. vel. travna v Pragi. Iz letnega poročila, katero nam je poslalo generalno ravnanstvo, posnemamo, da je l. 1892. bilo pri „Slaviji“ zavarovanih 239.489 oseb za 486.096.812 kron. Reservni fond bankini iznašajo preko najmanj milijonov kron in so naloženi večinoma v vrednostnih papirjih in na hipotekah. V samo Istro je posodila banka „Slavija“ že blizu 300.000 kron. Za škode je izplačala v 24 letih svojega obstanka 42.925.737 kron. Omeniti je še, da je rezervni fond za požarne škode za 58% večji, kakor ga predpisujejo ministerski predpisi. Iz tega sledi, da banka „Slavija“ posebno važnost poklada na varnost svojih članov. Na to je treba posebno opozorjati, ker delniške zavarovalnice, katere se tako radi ponašajo z velikimi številkami, navadno še predpisane reserve nimajo. — Onim članom, ki so zavarovani za življenje, naklonila je „Slavija“ zopet letos 10%ono dividendo; svojih uradnikov pa se je spomnila s tem, da je bogato dotirala njihov penzijski fond, ki iznaša že 471.744 kron. — Iz vsega letnega poročila veje neka hvalevredna jasnost, ki priporoča ta narodni zavod.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 582

o. š. sv. Vsled stalnega umeščenja nadučiteljice na štirirazredni dekliški šoli v Kranji je stalno popolniti na tej šoli četrto učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda.

Prosilke za to službo naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potem semkaj vložijo do konca meseca rožnika 1893.

Za tiste prosilke, ki so se pri prvem razpisu te službe za njo oglasile, veljajo njihove prošnje tudi za ta razpis, ako jih izrecno ne prekličejo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji,
dne 6. rožnika 1893.

Št. 923

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Št. Jerneji je popolniti četrto učno mesto z letno plačo 450 gld.

Prosilci (prosilke) za to službo naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potem semkaj vložijo do dne 6. mal. srpana 1893.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem,
dne 1. rožnika 1893.

Tristoletnica zmage pri Sisku dne 22. junija 1893.

Pri g. Rud. Milicu v Ljubljani izide ponatis g. Koblarjevega slavnostnega spisa, ki ga prinaša danes „Učiteljski Tovariš“, pomnožen z nekaterimi slavnostnimi primernimi pesnimi. Knjižica bo obsegala okoli 12 strani, in slavnostni odbor pridene po 5 podob na 100 knjižic, dokler jih še ima.

100 iztisov, naročenih s pošto nakaznico, velja s poštnino vred 2 gld. — Razpošiljatev se začne 20. t. m.

Slavnostni odbor priporoča gg. učiteljem po deželi, naj izvrše lepo misel, katero so sprožili nekateri gg. kolege, ter delajo na to, da bodo na sv. Ahaca večer 22. junija goreli po vseh gorah kresovi in oznanjali deželi veseli god, kakor so nekaj naznanjali klanje in požiganje.

„Kranjska slavnostna koračnica“ je izšla in se dobiva pri Kleinmayru in Bambergu po 60 kr.

Listnica uredništva.

Zaradi spisa o zmagi pri Sisku morali sino več drugih rečij odložiti na prihodnjo številko.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljate naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.